MUSEUM DE KOPEREN KNOP
het cultureel en historisch centrum in de alblasserwaard

Binnendams 6
3373 AD Hardinxveld-Giessendam
koperenknop@koperenknop.nl
0184-611366

JAARVERSLAG 2025

INLEIDING

Dit is het jaarverslag over 2025 van Museum de Koperen Knop, een jaar van overgang. Waar vorig jaar nog alles nieuw was voor de directeur krijgt hij dit jaar meer grip op alle diverse taken en processen binnen het museum. Vooral de financiele situatie krijgt dit jaar de aandacht en wordt de scheiding tussen financiële verantwoordelijkheid van de directeur voor de dagelijks gang van zaken en die van de penningmeester in het bestuur duidelijker Er ontstaan ideeën over projecten die het museum kunnen verbeteren en er wordt veel aandacht besteed aan de collectie en met name het depot. De contacten met andere musea blijft een speerpunt, waardoor ook een overleg met streekmusea anders dan de Alblasserwaard in leven wordt geroepen. Een project “Alblasserwaard 750 jaar” dat in 2027 van start gaat komt uit de startblokken en het museum zal ook daarin een rol gaan spelen.

EERSTE KWARTAAL – EEN STERK BEGIN VAN HET JAAR

Omdat begin december een grote vrijwilligersbijeenkomst rond Sinterklaas was geweest is er geen nieuwjaarsborrel gehouden. Maar dat betekende niet dat er geen bedrijvigheid in het museum was. De jaarlijkse nieuwjaarsbijeenkomst van de buurtvereniging “van Spoor tot Knop” werd gehouden op de etage. Het museum was al vroeg in het jaar een ontmoetingsplek. Het Erfgoedhuis Zuid-Holland Zuid hield een training op zowel de etage als in het Museum Café. Ook lokale organisaties als Stichting Dorpsbehoud en Stichting Boerderij en Erf gebruiken in de avond het Museum Café als vergaderlocatie.

Halverwege januari eindigde de expositie “Kerstgroepen”. De privéverzameling van twee bruikleengevers trok veel publiek en we hebben meer dan 2300 bezoekers hiervoor mogen begroeten. In het bijzonder tweede kerstdag was een zeer drukke dag met ongeveer 150 bezoekers! Het feit dat enige jaren geleden ook een expositie met kerstgroepen niet veel bezoekers heeft getrokken laat zien dat thema’s ook “modegevoelig” zijn. Het geeft aan dat de angst voor “dat hebben we al eens gedaan” ongegrond is. Er zijn in het verleden zo veel verschillende exposities in het museum geweest dat een kleine herhaling niet negatief hoeft te zijn.

Er was ook een skiongeval voor de directeur. Daardoor moest hij zes weken platliggen en was een langere tijd niet mobiel. Dankzij hulp van vrijwilligers, bestuursleden, familie en vrienden kon hij toch regelmatig in het museum aanwezig zijn en betrokken blijven bij de activiteiten.

DE EXPOSITIES VAN 2025

80 JAAR VRIJ

insecten UITVERGROOT

TROUWEN & ROUWEN

WINTERSE KOST

De expositie planning voor dit jaar is als volgt; “80 jaar vrij”, “UITVERGROOT”, “Trouwen en Rouwen” en als laatste “Winterse Kost”. De subgroepen gevormd uit de expositiecommissie zijn al bij elkaar geweest om te brainstormen. Als eerste wordt daarna gekeken naar objecten uit eigen collectie die getoond kunnen worden. Dan wordt er contact gezocht met mogelijke bruikleengevers en afspraken gemaakt. De grove indeling van de expositieruimte wordt gemaakt en zo groeit iedere expositie naar een opening toe.

Begin februari werd de tentoonstelling **“80 jaar vrij”** feestelijk geopend door burgemeester Heijkoop van Hardinxveld-Giessendam. In een lange stoet oude legervoertuigen werd hij naar het Museum gebracht. Er werd door de pers veel aandacht aan deze expositie gegeven. Voor de opening nam de PR-manager Dick de Jong, die ook de grote coördinator van deze expositie was, de honneurs waar. De expositie werd mede mogelijk gemaakt door drie bruikleengevers met een passie voor de oorlogsgeschiedenis van de Alblasserwaard.

Deze tentoonstelling vormde ook de basis voor een nieuw educatief programma voor scholen. Een speciaal ontwikkelde les bleek een groot succes: tijdens de looptijd van de tentoonstelling werden meer dan dertig lessen gegeven. De les wordt opgenomen als vast onderdeel van het educatieve aanbod van het museum. Het nieuwe digiboard dat vorig jaar was aangeschaft kwam hierbij goed van pas. Burgemeester Heijkoop en burgemeester Segers van Molenlanden bezochten samen met hun partners de tentoonstelling en kregen een rondleiding van één van de gastconservators At Stravers. At zorgde ook voor meerdere ontvangsten van geïnteresseerde groepen blijkt een enthousiast verteller te zijn wat zeer wordt gewaardeerd

door de bezoekers. Traditiegetrouw komen ook nieuwe medewerkers van de gemeente kennismaken met het museum en de expositie.

Achter de schermen werd verder hard gewerkt aan de digitale registratie van de collectie van de Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam. Deze collectie bevindt zich op de zolder van de Smederij/Wagenschuur. De omvangrijke klus nadert zijn voltooiing en in het verleden is afgesproken dat deze collectie uiteindelijk aan het museum wordt overgedragen, hetgeen gepland staat voor 2026. Ook het eigen registratiesysteem Axiell wordt onder de loep genomen. In de loop der jaren zijn er termen ingeslopen die nagekeken en aangepast moeten worden.

In maart startte een grote onderhoudsoperatie: de eigenaren van de Koperen Knop hebben opdracht gegeven tot het vervangen van het rieten dak aan de oostkant van het museum. Het oude dak zorgde al geruime tijd voor lekkages tijdens zware buien. De eerste fase betrof het dak boven de etage en verliep erg goed. Maar tijdens het verwijderen van het oude riet op het voorhuis bleek dat het depot en enkele ruimtes direct onder het dak onder stof en oud riet bedolven waren geraakt. Ook in het museale voorhuis zelf was overal stof terug te vinden. Dit betekende veel extra schoonmaak voor de vrijwilligers.

TWEEDE KWARTAAL – ONDERHOUD, SAMENWERKING, NIEUWE EXPOSITIES

In april werd het project van het nieuwe riet op het dak afgerond, net voor de opening van de theetuin. Ook het voegwerk van de schoorsteen is hersteld en het hout op de achtergevel is geschilderd. Een enorme opknapbeurt dus voor het museum en een geweldig mooi gezicht zo'n nieuw dak. Het museum is blij met de eigenaren van het museum die dit soort werkzaamheden mogelijk maken. De bezoekers hebben weinig last gehad van alle werkzaamheden en vonden het vaak zelfs leuk het ambacht rietdekken van zo dichtbij te kunnen zien.

Niet alleen het gebouw, maar ook de museumtuin krijgt eveneens aandacht. De oude landbouwmachines achter in de tuin kregen een nieuw plein, waardoor ze beter tot hun recht komen en onkruid geweerd wordt. Er werd een perk gemaakt voor dahlia's bij het stookhuisje De bloemperken rond de boerderij verdienen meer aandacht en kleur en een boerenplant als de dahlia is een begin. Halverwege april opende ook de theetuin weer voor het zomerseizoen. Deze plek in de tuin is populair bij toevallig langskomende gasten maar ook weten veel vaste bezoekers het gezellige terras te vinden. In het museumcafé werd een taartvitrine geplaatst, zo kunne we het assortiment vergroten en zien doet eten. Het bleek direct een succes en de verkoop van gebak, zowel in het Museumcafé als in de theetuin nam dit jaar toe.

De tentoonstelling **"80 jaar vrij"** liep door tot 10 mei en trok uiteindelijk ongeveer 3800 bezoekers een succesvolle expositie dus. Ongeveer dertig scholen maakten gebruik van het bijbehorende lesprogramma dus de educatie commissie heeft overuren gedraaid. Een week voor het eind van de expositie volgde een korte maar indrukwekkende extra-expositie: ***Bomen van Verbinding***. Deze presentatie op de etage van grote kleden is een onderdeel van een maatschappelijk project waarin verschillende groepen mensen samenwerkten en trok in drie weken tijd ongeveer 700 bezoekers.

Het museum speelt ook een rol in de regionale samenwerking tussen musea. Tijdens een inspiratieavond werd voor het eerst gesproken over de viering van 750 jaar Alblasserwaard in 2027, waarbij alle musea uit de regio betrokken zijn. Afgesproken is dat ieder museum zich laat vertegenwoordigen door een prominent persoon die een binding heeft met de Alblasserwaard of het museum. Bij ons wordt dat Trijntje. Wat betreft de samenwerking met andere musea uit de Alblasserwaard was een bijzonder moment de eerste Museumdag van de Alblasserwaard op 17 mei. Alle 11 musea uit de regio presenteerden zich gezamenlijk in kramen in de tuin van De Koperen Knop. De zomerse dag werd goed bezocht en bleek een groot succes en is zeker voor herhaling vatbaar.

Op 24 mei startte de zomerexpositie **UITVERGROOT**. Met insecten in de hoofdrol, in de kunst, in de mode, als studieobject of als decoratie, insecten hebben altijd onze aandacht getrokken. Ook de speurtocht in de museumtuin viel in de smaak van de kinderen. Bij de tentoonstelling hoorde opnieuw een technisch project voor scholen die dit jaar veel deelnemers trok. Dit project wordt al meerdere jaren in samenwerking met I-Lab en Stichting TechniekOnderwijs met succes gehouden. De uiteindelijke winnaar van de wedstrijd was de Eben Haezer School uit Leerbroek.

Derde kwartaal – activiteiten, afscheid en een succesvolle zomer

De zomer stond in het teken van de tentoonstelling **UITVERGROOT**. Er is gekozen geen opening te houden, maar als aftrap werd door een groep van de scouting een insect gemaakt van zwerfaval voor in de voortuin. Het is belangrijk de vakantieperiode is voor het museum en dat de exposities die dan georganiseerd worden voor kinderen en hun ouders/grootouders aantrekkelijk moet zijn. De speurtochten welke altijd bij iedere expositie wordt gemaakt blijkt voor kinderen een goede activiteit. Daarnaast is het al jaren museum en museumtuin brede detectivespel ook dit jaar een veelgebruikte activiteit. Bij de expositie hoorde ook een lezing door Jan Trapman, een goed bezochte avond. Ook werd een workshop applicatie gegeven door Marijke van Velzen, een van de deelnemende kunstenaars, deze workshop op de etage was volledig uitverkocht. De expositie trok mede door de activiteiten en de afsluiting met de korendag bijna 3500 bezoekers.

In juli werd afscheid genomen van Alida Ambachtsheer als coördinator van de textielcommissie. Tijdens een gezellige high tea in de theetuin namen de vrijwilligers van de commissie afscheid van haar. Haar kennis van textiel en onze collectie zullen we zeker missen, maar we mogen altijd een beroep op haar hulp doen.

Aan het eind van de zomervakantie werd kennis gemaakt met de nieuwe cultuurcoach van de gemeente. Vooral de educatiecommissie zal met haar samenwerken en plannen worden gemaakt om het lesaanbod van de Koperen Knop meer onder de aandacht te brengen van de lokale scholen. Naast de cultuurcoach van Hardinxveld-Giessendam komt ook die van de gemeente Sliedrecht langs met dezelfde insteek. Molenlanden heeft al langer een cultuurcoach waar we contact mee hebben.

Een van de hoogtepunten van de zomer was de Korendag in augustus. In de tuin traden meerdere lokale koren op tijdens een zonovergoten dag. Een schenking van een podium en een feestelijke tent maakten een prachtige entourage voor de koren en het publiek zat op stoelen in het gras. De uitbundig bloeiende dahlia's gaven een kleurrijke achtergrond. Organisatorisch valt er nog veel te verbeteren. Parkeren en de drukte op de toch al lastig toegankelijke Binnendams, maar ook de toiletvoorziening en het verzorgen van thee, koffie of fris op zo'n drukke dag vraagt veel van de vrijwilligers. Na afloop was er veel enthousiasme van zowel de koren als de bezoekers en de roep om herhaling werd veelvuldig gehoord. De Korendag vormde ook de afsluiting van de tentoonstelling **UITVERGROOT** waarbij aan het eind van de dag een meet-and-greet met de kunstenaars in de expositieruimte werd gehouden.

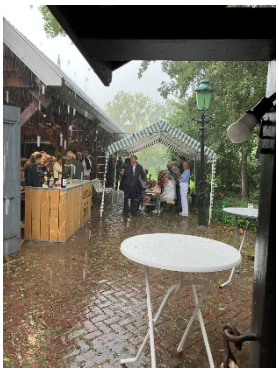

In september stond het museum in het teken van nieuwe plannen en ontmoeting. Er werden diverse subsidies aangevraagd voor de projecten die gepland staan voor volgend jaar. Een cursusdag fondsenwerving bij het Erfgoedhuis Zuid Holland kwam hierbij goed van pas. Deze maand werd de jaarlijkse barbecue voor vrijwilligers en hun partners gehouden. Ondanks het minder goede weer was de opkomst groot en werd het een geslaagde avond, verzorgd door Olt Ghiessen. Kort daarna gebruikte de buurtvereniging *Van Spoor tot Knop* dezelfde opstelling voor hun jaarlijkse bijeenkomst.

Tijdens Open Monumentendag op 13 september werd de tentoonstelling **Trouwen en Rouwen** geopend. Twee sprekers – een van onze eigen vrijwilliger die werkzaam is als BABS en een uitvaartondernemer – vertelden over hun werk en de rituelen rond deze belangrijke momenten in het leven. De tentoonstelling is thematisch ingedeeld waarbij de thema's spiegelen in trouw en in rouw gebruiken. Een erg interessante en mooi vormgegeven expositie met veel materiaal uit onze collectie en waarbij aandacht door de lokale televisie RTV Dordrecht zorgde voor een flink aantal bezoekers.

Vierde kwartaal – nieuwe tentoonstelling en werken achter de schermen

In oktober werd gestart met een project om de bebording in het museum te vernieuwen. De vele kleine bordjes worden vervangen door duidelijke informatie per ruimte, aangevuld met uitgelichte objecten waarvan bezoekers via QR-codes of een begeleidend boek meer informatie kunnen lezen. Hierdoor moet meer rust in de diverse kamers verkregen worden en de professionaliteit van het museum vergroot. Een externe projectmedewerker in de vorm van een pas afgestudeerde kunsthistoricus zorgt voor vaart in het project waarbij aan het eind van het jaar al een duidelijk beeld van de nieuwe bebording klaar is.

Achter de schermen werd hard gewerkt. Het stookhuisje werd opgeruimd en geschikt gemaakt om daadwerkelijk te kunnen stoken en koken. Op de etage werden vitrines ingericht met recente aanwinsten voor de collectie door de nieuwe collectiebeheerder. Daarnaast werd verder gewerkt aan het opnieuw indelen en registreren van het depot. Voorwerpen worden gecontroleerd, schoongemaakt en indien nodig opnieuw gefotografeerd, waardoor meer overzicht en ruimte ontstaat.

De tentoonstelling **Trouwen en Rouwen** eindigde in november en bleek een groot succes met bijna 2200 bezoekers in een relatief korte tijd. Vooral de combinatie van voorwerpen en kleding rondom rituelen sprak het publiek aan. De expositie trok ook veel groepsbezoeken, onder andere van verpleeghuizen en zorgcentra, die het museum als een aantrekkelijk en toegankelijk uitje ervaren.

Op 22 november startte de tentoonstelling **Winterse Kost**, een kleurrijke presentatie rond groenten en voedselconservering vroeger en nu. Het weer zat de decembermaand niet mee en de drukte rond de feestdagen zorgde ervoor dat minder bezoekers het museum bezochten dan in voorgaande jaren. Om in het museum meer werkbeleving te creëren werd op de etage de winterpresentatie opgebouwd. Dit experiment kreeg nog te weging respons maar is zeker voor herhaling vatbaar. De bezoekers die speciaal voor dit onderdeel naar het museum waren gekomen reageerden enthousiast en plannen voor volgend jaar worden al gesmeed.

De vitrines in het Betuwepaviljoen gecontroleerd op conditie, omdat de archeologische vondsten daar in bruikleen zijn van de provinciale archeologische collectie. Ook werden de dataloggers die temperatuur en luchtvochtigheid registreren gecontroleerd en uitgebreid.

Aan het einde van het jaar werd ook afscheid genomen van *De Beknopt*, het blad dat jarenlang door Dick de Jong en de publiciteitscommissie werd verzorgd. In het komende jaar zal een nieuwe vorm van *De Beknopt* worden ontwikkeld, met minder uitgaven, meer gericht op zaken die het museum aangaan zoals exposities en activiteiten en meer aandacht voor aanwinsten en highlights uit onze collectie.

BEKNOPT 161

INFORMATIEMAGAZINE & NIEUWSBRIEF

MUSEUM DE KOPEREN KNOP
het cultureel en historisch centrum in de alblasserwaard

JAARGANG 35 - ISSN 0928-7531
DECEMBER 2025

DIGITAAL INFORMATIE- EN NIEUWSMAGAZINE VAN MUSEUM DE KOPEREN KNOP

Tot slot

Museum De Koperen Knop kan terugkijken op een zeer geslaagd jaar. Met ruim **12.000 bezoekers**, succesvolle tentoonstellingen, veel schoolactiviteiten en tal van evenementen was het museum opnieuw een levendige ontmoetingsplek voor inwoners van de regio en daarbuiten. Tegelijkertijd werd achter de schermen hard gewerkt aan onderhoud, collectiebeheer en het op touw zetten van nieuwe plannen. Er wordt extra aandacht besteed aan subsidies waarmee projecten kunnen worden verwezenlijkt. De MAG subsidie vormt een belangrijk onderdeel van de mogelijkheden tot organiseren van kwalitatief hoge activiteiten en exposities. Andere subsidies zijn meer project gerelateerd zoals verduurzamen depot of nieuwe bebording in het museum.

De verhuur kan nog meer aandacht krijgen en met het aantrekken van vrijwilligers specifiek voor groepsbezoek en verhuur kan daar meer handen en voeten aan gegeven worden. Catering en verkoop in het museum café en de theetuin spelen daarbij een grote rol. We zien een stijging hierin, maar de steeds hogere inkoopprijzen zorgen voor een goede, maar relatief lage winstmarge voor het museum.

Met deze resultaten en met diverse projecten in voorbereiding kijkt het museum met vertrouwen uit naar het komende jaar.

Verslag akkoord bevonden door het bestuur in de vergadering dd. 04-06-2026